

MANIFEST

# Voorbij de horizon

Van het dorp is de wereld,  
naar een dorp van de wereld.

We leven in een tijd waarin beslissingen van vandaag de wereld van morgen vormgeven. Ons denken en handelen is steeds meer gevangen in kortetermijndenken. We polariseren en lijken elkaar op onderdelen kwijt te raken terwijl behoefte aan verbinding blijft.

Dit manifest beoogt een aanzet te geven tot een fundamentele heroriëntatie van ons denken over leefbaarheid in de lokale Friese gemeenschappen, over de manier waarop we samen besturen en besluiten nemen. Het is tijd om voorbij de horizon te kijken en bij besluiten die vandaag voorliggen ons de vraag te stellen wat het effect hiervan zal zijn in 2050. Om te voorkomen dat we blijven hangen in de waan van de dag.

Dit manifest is daarbij een uitnodiging tot dialoog en beweging. Om samen te bouwen aan een toekomst waarin de Friese dorpen niet alleen overleven, maar excelleren als voorbeelden van duurzame leefbaarheid en innovatieve gemeenschapszin.

## Voorbij de horizon, onderweg naar 2050

Wat als we voorbij de horizon durven kijken? Hoe zien de Friese dorpen eruit in 2050?

Een toekomstbeeld gebaseerd op gesprekken, ervaringen en uitdagingen uit de Friese dorpen met haar vele vrijwilligers. Het weerspiegelt de hoop, zorgen en ambitie om samen koers te bepalen. Geen blauwdruk, maar een uitnodiging tot verbeelding en een gezamenlijke dialoog. Dat doen we aan de hand van een aantal thema's. Thema's waar wij als Doarpswurk nauw mee verbonden zijn. Die de leefbaarheid van de dorpen in haar hart raakt.

## Ontmoetingsplekken

Ontmoetingsplekken zijn nu het sociale goud van dorpen. Als we willen voorkomen dat het dorpshuis in 2050 een museum van vroeger is, zullen we wellicht oude patronen moeten doorbreken, om ervoor te zorgen dat het een levendig hart is en blijft. Gezondheid, welzijn en vernieuwende ontmoetingen vinden hier hun plek. Waar nieuwe technologie wordt omarmd, een dronehaven een plek heeft en waar een digitale hub aanwezig is naast een sociale supermarkt met streekproducten. Midden in de gemeenschap, als motor van veerkracht en toekomstbestendigheid. Een plek waar inwoners samenkomen om te bespreken wat ertoe doet, en waar gemeenschappelijke besluiten worden genomen om samen bestand te zijn tegen de uitdagingen die voorliggen

## Dorpen

Het streven naar gelijke voorzieningen voor elk dorp roept de vraag op of dit leidt tot een efficiënte inzet van middelen, of juist tot versnippering en verzwakking van het geheel. Kiezen we er voor om overal middelmatige voorzieningen te handhaven, of kiezen we juist voor concentratie en specialisatie? Wanneer we willen dat in Fryslân de dorpen nog steeds levendige gemeenschappen zijn waar verbinding centraal staat, moet de samenwerking wellicht verder reiken dan de dorpsgrenzen en het besef groeien dat niet elk dorp alle voorzieningen kan blijven houden. En daarbij verschuift de rol van de overheid van sturend naar faciliterend en ondersteunt zij lokale initiatieven en autonomie.

## Verenigde samenleving

Het verenigingsleven komt steeds meer onder druk en zou zich moeten gaan aanpassen aan de nieuwe realiteit. Nauwer samenwerken, faciliteiten delen en organisatie van gezamenlijke evenementen en activiteiten. Ontmoetingsplekken kunnen daarbij de structuur bieden die nodig is om deze nieuwe vormen van een verenigd dorp te faciliteren om daarmee het sociaal weefsel te versterken. En daarbij kan dat een positieve impuls geven wat zorgt voor een dynamisch en inclusief dorpsleven. Er kunnen daarbij nieuwe bestuursvormen ontstaan waardoor onder andere de bestuurlijke continuïteit meer dan voorheen is geborgd en samenwerkingen worden versterkt.

## Doorbreek de status quo

### Start de dialoog en de beweging 'nakomst tinken'

Doarpswurk wil – samen met de inwoners - een beweging op gang brengen om 'nakomst tinken' meer onderdeel te laten zijn van ons handelen. Omdat er voor een leefbaar en levendig Fryslân veel uitdagingen op ons pad liggen. En we de trend van korte-termijn-denken willen gaan doorbreken. We willen samen met de mienskip werken aan duurzame en toekomstbestendige oplossingen. En dus de status quo doorbreken en de dialoog op gang brengen. Als aanzet voor deze dialoog hieronder een aantal uitdagende uitspraken:

01

**Durf te kiezen:** stop met het in stand houden van onhoudbare structuren uit nostalgie. Maak bewust keuzes over welke functies waar worden geconcentreerd binnen dorpsnetwerken. Durf los te laten wat niet langer werkt, zelfs als dat pijn doet. Als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg

02

Stop met het subsidiëren van krimp en **investeer in de veerkracht van dorpen** die kiezen voor een toekomst van zelfvoorzienendheid en innovatie.

03

Het **verenigingsleven overleeft alleen als het transformeert** van een gesloten bolwerk naar een open netwerk van projecten en activiteiten ondersteund door digitale platformen.

04

**Doorbreek de generatiekloof:** betrek niet alleen jongeren maar geef hen daadwerkelijk beslis macht over de toekomst van hun dorpen

05

**Politici en bestuurders zijn gevangen van het nu:** daadwerkelijk leiderschap tonen impliceert de moed om beslissingen te nemen die pas vruchten afwerpen lang nadat het pluche is verlaten. Leiderschap is de moed nu onpopulair te zijn voor een betere toekomst.

06

**'Takomst tinken' vereist een toekomstgerichte mentaliteit:** generaties in plaats van jaren; vertrouwen boven controle; samenwerken boven competitie

07

**Sloop de schutting en bouw een brug.** Verbind in plaats van polariseer

## Aksje!

Dit manifest is een oproep aan bestuurders, politici, beleidsmakers en inwoners om voorbij de horizon te kijken. Om beslissingen te nemen die niet alleen goed zijn voor ons, hier en nu, maar ook voor toekomstige generaties, mensen elders op de planeet, en de biosfeer waarvan we allemaal afhankelijk zijn.

De vraag is niet of we moeten veranderen – dat is onvermijdelijk. De vraag is of we die verandering vormgeven volgens een doordachte visie of dat we worden overvallen door de consequenties van ons eigen kortetermijndenken. Hebben we de moed om fundamenteel anders te denken over hoe we samenleven, zorgen en werken in onze dorpen? Durven we schuttingen te slopen en bruggen te bouwen? En te stoppen om besluiten te nemen over mensen maar met mensen?

**De keuze is aan ons. Niet alleen voor onszelf, maar voor allen die na ons komen.**